

Драшко О.М., асистент

Індустріально-педагогічний факультет,
Криворізький ДПУ

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Метою статті є визначення особливостей успішної підготовки студентів до естетичного виховання учнів на заняттях з обслуговуючої праці.

Сьогодні, на початку XXI століття, коли в центрі уваги ставиться людина, як ніколи актуальним є проблема створення досконалої системи виховання і освіти підрастаючого покоління.

На кожному етапі розвитку суспільства домінують певні орієнтири, які задають напрям в розв'язанні проблем виховання молоді. Нині такими орієнтирами є творчий та естетичний фактори, що визначають основу духовного становлення особистості. Орієнтація на творчу працю в наш час характеризує тенденції розвитку передових в економічному відношенні країн. Роль естетичного фактору пов'язана з необхідністю відродження національної культури, що виявляються у всіх сферах життя. Сьогодні, а тим більше – у майбутньому, саме творча, естетично багата особистість в змозі розв'язати як щоденні виробничі, так і масштабні завдання, які забезпечуватимуть не просто виживання людей, а прогрес нації, здатної посідати в співдружності народів достойне місце, створити кожному своєму громадянину повноцінне економічне і культурне життя.

У “Державній національній програмі “Освіта”: Україна XXI століття” визначено основну мету освіти, яка спрямована на естетичне виховання та всебічний розвиток людини як найвищої національної цінності суспільства [1].

У “Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті” підкреслено: “Народ завжди прагнув будувати своє життя, культуру, побут, дозволяючи за законами краси, виховуючи у молоді естетичні погляди і смаки” [3, с.2-6].

Вагомий внесок в розробку теорії та практики естетичного виховання зробили своєю науково-педагогічною творчістю класики вітчизняної педагогіки А.С.Макаренко та В.О.Сухомлинський. Новаторство їх педагогічних систем полягає в тому, що вони спрямовані

на максимальний розвиток морально-духовних та творчих сил дитини. Зокрема В.О.Сухомлинський стверджував: “Важливу мету всієї системи виховання я вбачав в тому, щоб школа навчила людину жити в світі прекрасного, щоб вона не могла жити без краси, щоб краса світу творила красу в ньому самому” [4, с.126].

На сучасному етапі вивченню проблеми естетичного розвитку особистості присвячені роботи багатьох психологів та педагогів. В естетично-педагогічному аспекті її досліджували С.Герасимов, З.Гіптерс, Н.Гутін, Т.Домбровська, М.Опанащук, Л.Пузанова, Л.Шинкаренко, та інші. Вагомий внесок в дослідження сутності, особливостей і структури естетичного виховання студентів зробили такі вчені, як Г.П.Шевченко, Б.Т.Ліхачев, Н.Г.Ібісова та інші.

Досягнення високого рівня естетичного виховання неможливе без вивчення у навчально-виховному процесі елементів національної культури. Саме через відродження національної культури відкриваються широкі можливості для естетичного виховання молоді. Нові фундаментальні дослідження в сфері українознавства дають багато цікавого матеріалу, який можна успішно використовувати у системі підготовки майбутніх педагогів.

Завданням всіх компонентів навчально-виховного процесу у вузах є формування гармонійно розвинутих студентів. Особливість естетичного виховання визнається тим, що воно стосується всіх форм діяльності людини. Великі можливості естетичного виховання мають заняття з обслуговуючої праці, зокрема навчання народній вишивці, що дає можливість розуміти красу праці, в процесі якої створюються всі матеріальні і духовні цінності.

У процесі вивчення української народної вишивки прищеплюється любов до народної творчості, усвідомлюється її художня цінність, бажання самому розвивати народні художні традиції. Українська народна вишивка сприяє розвитку: творчого мислення; художніх здібностей студентів; загальної естетичної культури; смаків на основі глибокого розуміння традиційного народного вишивального мистецтва; сприяє підвищенню самоосвіти. Кожен візерунок вишивки несе в собі певну інформацію, розмаїття кольорів, які можна “читати” за умови розуміння кольорової символіки. Незмінним атрибутом української культури є український рушник. Значення малюнків-символів, кольорів неодмінно приведе до усвідомлення традицій та образів прикладного мистецтва.

Майбутні вчителі обслуговуючої праці із задоволенням займаються вишиванням різноманітних виробів. Вчителю важливо звертати увагу на функціональність вишитого виробу. Вишивка прикрашає одяг, робить його

незвичайним та індивідуальним, а інтер'єру оселі вишиті вироби додають затишок, сприяють покращенню настрою.

Впровадження елементів національної культури в оформленні вишитих виробів формує в студентів потребу в естетичній діяльності, розвиває здатність до естетичного сприймання об'єкта праці, знайомить з елементами культури українського народу: виховує працелюбність, посидючість, охайність, старанність, культуру праці, дає змогу реалізувати свій творчий потенціал в праці.

Необхідною умовою підвищення ефективності естетичного виховання є вивчення історичних даних України, її звичаїв та обрядів, різноманітних технік, їх символічної значущості. Застосування різної кольорової гами має поєднуватись традиціями та обрядовістю, що підвищує ефективність навчальної діяльності студентів, стимулює їх до творчості, активності, сприяє формуванню та розвитку естетичних потреб та смаків.

Крім впровадження елементів національної культури на уроках обслуговуючої праці для підвищення ефективності естетичного виховання в навчальному процесі необхідно застосовувати наочність.

Першим педагогом, який науково обґрунтував принцип наочності у навчальному процесі, був Я.А. Коменський. Дидактичний принцип наочності, був ним повно і глибоко теоретично та практично обґрунтований, розкрив системний підхід до розробки наочності, довів, що вона сприяє сприйняттю інформації. Він писав: «Усе можна представити органам чуття, а саме: що бачимо - зору, що чуємо - слуху, що можна їсти - смаку, а те, що можна сприймати одночасно кількома органами чуття, то необхідно представити декільком органам чуття» [2, с.44].

Чим більше органів чуття бере участь у сприйнятті будь — якого враження або групи вражень, тим міцніше фіксуються вони в нашій пам'яті, зберігаються нею і легше потім згадуються.

За дослідженнями психологів, особистість сприймає зором до 80% інформації. А робота з вишивкою майже суцільно зорова. Саме тому, для ефективності успішного навчання та виховання студентів необхідно заняття обслуговуючої праці проводити в естетично оформлених майстернях і широко застосовувати наочний матеріал, що відповідає технологічним та естетичним вимогам.

Для реалізації естетичного виховання вчителю доцільно застосовувати порівняльні прийоми: показати естетично й неестетично оформлені вишиті вироби, що дозволяє розвивати смаки. Таким чином у студентів формується потреба творити прекрасне власними руками.

Для виховання естетичних потреб та смаків студенти мають знайомитися зі зразками прекрасного, естетичного. Цьому сприяє естетичне оформлення кабінету, наочний матеріал, тощо. Тобто все, що бачать студенти на заняттях з обслуговуючої праці, повинно відповідати естетичним вимогам. Естетичні вимоги потребують такого художнього оформлення вишитих виробів, яке б виявило їх красу, привабливість і зумовлені такими факторами:

- гармонійністю розміру, форми, кольору, оздоблення, єдністю всіх складових частин та елементів оформлення, а також пропорційністю всіх частин виробу;
- визначеним ритмом у розташуванні елементів оформлення;
- відповідною якістю оздоблення.

Застосування національних технік на заняттях з обслуговуючої праці, використання національних мотивів підвищують естетичні властивості виробів, сприяють вихованню творчої і всебічно розвинутою особистості педагога, формують потребу в естетичній діяльності, розвивають здатність до естетичного сприймання об'єкта праці і знайомлять з національними традиціями, побутом, а також надають можливість виховувати працелюбність, охайність та культуру праці.

Грамотно підібраний і оформлений наочний матеріал не тільки відповідає меті, завданню і змісту навчання, але й сприяє формуванню естетичних суджень і викликає потребу творити прекрасне.

Використана література

1. Державна національна програма “Освіта”: Україна ХХІ ст. – К.: Райдуга, 1994, - 62с.
2. Коменский Я.А., Локк Дж., Руссо Ж.Ж., Песталоцци И.Г. Педагогическое наследие / Сост. В.М. Кларин, А.Н. Джуринский. – М.: Педагогіка, 1988. – 416с.
3. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ ст. // Професійно-технічна освіта.-2002. - №3 – С.2-6
4. Сухомлинський В.О. Як виховувати справжню людину. – К.: Радянська школа, 1976. – 414с.